

prof. dr. sc. Dinka ŠAGO*
redovita profesorica
Sveučilište u Splitu, Pravni fakultet
dinka.sago@pravst.hr

Sanja ČOVIĆ JURČEVIĆ, mag. iur.**
asistentica
Sveučilište u Splitu, Pravni fakultet
sanja.covic.jurcevic@pravst.hr

UDK 347.921.6(497.5)
34(4-672)
Rad stigao: 30. travnja 2026.
Rad prihvaćen: 8. svibnja 2026.
Izvorni znanstveni rad

FINANCIRANJE PARNICA OD STRANE TREĆIH OSOBA (TPLF) I HRVATSKO PRAVO***

Sažetak: *Financiranje parnica od strane trećih osoba, odnosno third-party litigation funding (TPLF), predstavlja sve značajniji institut suvremenoga procesnog prava, osobito u kontekstu troškova parničnog postupka i ostvarivanja učinkovitog pristupa pravosuđu. Riječ je o ugovornom modelu u kojem treća osoba, koja nije stranka postupka ni njezin odvjetnik, preuzima financiranje cijelog postupka ili pojedinih procesnih troškova, a za uzvrat stječe pravo na ugovorenu naknadu u slučaju uspjeha financirane stranke. Time se troškovni rizik parnice premješta sa stranke na financijera, što može olakšati ostvarivanje sudske zaštite, osobito u složenijim i dugotrajnijim sporovima.*

U radu se analizira pojam, pravna narav i razvoj TPLF-a u europskom, njemačkom i hrvatskom pravnom kontekstu. Posebna pozornost posvećuje se pravu Europske unije, uključujući Direktivu (EU) 2020/1828, Rezoluciju Europskog parlamenta iz 2022. godine, studiju Europske komisije iz 2025. godine te ELI načela iz 2024. godine, koji zajedno upućuju na postupno oblikovanje europskih standarda transparentnosti, razmjernosti i zaštite procesne autonomije stranaka. Njemačko pravo prikazuje se kao komparativni model u kojem se TPLF razvio bez posebnog zakonskog uređenja, ali uz važnu ulogu sudske prakse i općih pravila građanskog materijalnog i postupovnog prava, te propisa koji reguliraju odvjetničku profesiju.

U hrvatskom pravu TPLF zasad nije cjelovito normiran, osim djelomično u području predstavničkih tužbi za zaštitu kolektivnih interesa i prava potrošača. Stoga se njegova dopuštenost može razmatrati kroz opća pravila obveznog prava, osobito načelo slobode ugovaranja, pravila o ništetnosti, savjesnosti i poštenju te zabrani zlorabe prava. Ugovor o financiranju spora može se kvalificirati kao atipični ugovor sui generis, pod uvjetom da ne dovodi do nedopuštenog utjecaja financijera na vođenje postupka, odvjetničku neovisnost ili slobodu odlučivanja stranke. S aspekta troškova parničnog postupka zaključuje se da naknada financijera ne predstavlja procesni trošak koji bi se mogao prenijeti na protivnu stranu, nego privatnopravnu obvezu financirane stranke prema financijeru. Rad zaključuje da bi hrvatsko pravo u budućnosti trebalo razviti jasno i razmjerno uređenje TPLF-a, usklađeno s europskim standardima i temeljnim načelima parničnog postupka.

Ključne riječi: *financiranje parnica od strane trećih osoba, pristup sudu, third-party litigation funding, TPLF, troškovi parničnog postupka.*